

Fraudemonitor 2023-2024

Uitgave

Openbaar Ministerie
Postbus 20305
2500 EH Den Haag
www.om.nl

26 januari 2026

Inhoud

Voorwoord	3
Samenvatting	5
1. Verticale fraude	7
1.1. FIOD	7
1.2. NLA	10
1.3. NVWA	13
1.4. ILT	17
2. Horizontale fraude	20
2.1. Trends en ontwikkeling	20
2.2. Instroom van parketnummers	21
2.3. Onderverdeling naar afzonderlijke categorieën horizontale fraude	23
2.3.1. Thema uitgelicht: Hypotheekfraude	27
2.4. Uitstroom van zaken horizontale fraude	29
3. Afdoeningen en straffen	31

Voorwoord

Fraude is aan veranderingen onderhevig. Criminelen vinden steeds andere manieren om financiële schade toe te brengen aan anderen ten behoeve van eigen gewin. Vooral online gaan de ontwikkelingen snel, mede met behulp van nieuwe technologieën als AI en blockchaintechnologie. Maar ook de meer traditionele vormen van fraude als zorgfraude, hypotheekfraude, en verzekeringsfraude, zorgen nog dagelijks voor veel slachtoffers. Het financiële nadeel voor de maatschappij dat jaarlijks wordt veroorzaakt door fraude loopt naar schatting in de miljarden euro's, al is deze schade niet altijd onmiddellijk zichtbaar.

De financiële en psychische gevolgen van fraude voor directe slachtoffers zijn vaak groot. Maar ook voor de maatschappij als geheel kunnen de consequenties verstrekend zijn. Het ondermijnende karakter van fraude leidt er bijvoorbeeld toe dat zorggelden niet kunnen worden ingezet voor patiënten en cliënten waarvoor ze bedoeld zijn of, in geval van hypotheekfraude, dat de toch al krappe woningmarkt, nog verder onder druk komt te staan.

De noodzaak om te blijven investeren in de aanpak van fraude en vooral ook op het voorkomen daarvan, is dus evident en de politieke en maatschappelijke bewustwording daarvan neemt toe. Zo zijn cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit als speerpunten benoemd in de Veiligheidsagenda 2023-2026.¹ Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijk actieprogramma van ketenorganisaties op deze thema's, waaruit waardevolle (samenwerkings)initiatieven zijn voortgevloeid. De publiek-private samenwerking maakt daarvan een belangrijk onderdeel uit. Informatie- en kennisdeling tussen ketenorganisaties is deels eenvoudiger geworden waardoor meer zaken succesvol kunnen worden opgepakt. Ketenorganisaties proberen processen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Niettemin blijven er uitdagingen bestaan, onder meer op het gebied van capaciteit en informatiedeling. Het is van belang om die uitdagingen in de komende jaren met elkaar aan te gaan.

Daarbij moet worden benadrukt dat het strafrecht slechts het sluitstuk is op de interventieladder. Fraude kan niet enkel worden bestreden aan de achterkant in de vorm van een strafrechtelijke afdoening. Ingrijpen aan de voorkant kan een groot deel van de financiële schade en, daarmee ook strafrechtelijk ingrijpen, voorkomen. Het is dus ook van groot belang om de komende jaren nog meer te investeren in preventie, controle en toezicht.

Tenslotte merk ik op dat de fraudemonitor al sinds 2015 inzicht geeft in de ontwikkelingen op het gebied van fraude, zowel cijfermatig als in de vorm van een

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/15/tk-bijlage-8-veiligheidsagenda-2023-2026>.

OPENBAAR MINISTERIE

beschrijving van trends en signalen. De fraudemonitor is echter niet meer het enige instrument dat dit inzicht kan bieden.² Om overlap te voorkomen, zal de opzet van de fraudemonitor de komende jaren veranderen zonder afbreuk te doen aan het doel van de monitor, namelijk het geven van inzicht in cijfers en ontwikkelingen op het gebied van fraude. In deze fraudemonitor is reeds een voorschot genomen op die verandering door ten aanzien van de behaalde resultaten van de bestrijding van verticale fraude aan te sluiten bij en te verwijzen naar de afzonderlijke jaarverslagen van de verschillende bijzondere opsporingsdiensten, alsmede de jaarberichten van het Openbaar Ministerie. Ten aanzien van horizontale fraude is de monitor op de gebruikelijke wijze ingericht. Het voorgaande verklaart waarom horizontale fraude in deze fraude monitor breder is uitgelicht dan verticale fraude.

Michiel Zwinkels
hoofdofficier van justitie Functioneel Parket

² Zo publiceren de bijzondere opsporingsdiensten op grond van artikel 11 van de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten tegenwoordig hun eigen jaarverslag. Daarnaast geven de jaarverslagen van de Fraudehelpdesk inzicht in de ontwikkelingen op het gebied van fraude. Ook is er een FINEC monitor in ontwikkeling die inzicht kan verschaffen in de kenmerken van financieel economische criminaliteit, waaronder fraude.

Samenvatting

De fraudebestrijding valt uiteen in twee domeinen: fraude met overheidsgeld wordt *verticale fraude* genoemd. Fraude waarbij burgers en bedrijven worden benadeeld, wordt gekenschetst als *horizontale fraude*. Bestrijding van fraude is breder dan alleen opsporing en vervolging. Ook bijvoorbeeld toezichthouders als de Belastingdienst, de Autoriteit Financiële Markten en de Nederlandse Bank spelen een belangrijke rol in de bestrijding van fraude.³ Deze monitor is enkel gericht op de opsporing en vervolging van fraude.

In hoofdstuk 1 staat verticale fraude centraal. Deze vorm van fraude wordt onder gezag van het Functioneel Parket (FP) opgespoord door gespecialiseerde bijzondere opsporingsdiensten (BOD'en). Per bijzondere opsporingsdienst spelen meerdere thema's een rol in de opsporing. De bijzondere opsporingsdiensten publiceren hun eigen jaarverslag. In deze fraudemonitor wordt om die reden voor wat betreft de behaalde resultaten in het kader van de bestrijding van fraude met overheidsgeld, aangesloten bij deze jaarverslagen, alsmede bij de jaarberichten van het Openbaar Ministerie.

In deze fraudemonitor wordt inzicht gegeven in de resultaten die met het strafrecht zijn behaald bij de bestrijding van fraude met overheidsgeld. Dit laat onverlet dat er ook buiten het strafrecht interventiemogelijkheden zijn die worden ingezet om verticale fraude tegen te gaan.

In hoofdstuk 2 staan de resultaten centraal van de strafrechtelijke aanpak van horizontale fraude. De aanpak van de afzonderlijke fraudethema's wordt beschreven en geduid. Onder gezag van de arrondissementsparketten ligt het zwaartepunt van de opsporing van horizontale fraude bij de politie. Echter, ook andere organisaties zoals de Douane en de Koninklijke Marechaussee leveren een bijdrage aan de bestrijding van deze vorm van fraude.

Er is een significante toename zichtbaar van het aantal zaken ten aanzien van fraude met betaalproducten (o.a. bankhelpdeskfraude) en de daaraan verbonden geldezelpromatiek. Een forse stijging van zaken zowel in 2023 en als in 2024 is ook zichtbaar als het gaat om fraude met online handel. Hetzelfde geldt voor identiteitsfraude in algemene zin (o.a. in de

³ Voor meer informatie over de bijdrage van toezichthouders in de fraudebestrijding, wordt verwezen naar hun afzonderlijke jaarverslagen.

OPENBAAR MINISTERIE

vorm van vriend-in-noodfraude en misbruik maken van persoonsgegevens), terwijl identiteitsfraude via internet in 2024 minder vaak voorkomt. Een opvallende stijging is ook zichtbaar ten aanzien van het aantal voorschotfraude zaken.

Tot slot is het aantal horizontale fraudezaken dat procentueel naar de rechter is gegaan in 2023-2024 vergelijkbaar met het jaar 2022. Hetzelfde geldt voor het aantal strafbeschikkingen.

Verticale fraude

Het zwaartepunt van opsporing en vervolging van fraude waarbij de overheid is benadeeld, ligt bij het Functioneel Parket (FP) en de bijzondere opsporingsdiensten (BOD-en). De BOD-en betreffen de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD), de opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA), de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit Inlichtingen- en Opsporingsdienst (NVWA-IOD) en de Inspectie Leefomgeving en Transport Inlichtingen- en Opsporingsdienst (ILT-IOD). BOD-en zijn onder gezag van de officier van justitie belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde op de beleidsterreinen waarvoor de betrokken (of eventueel andere) ministers verantwoordelijkheid dragen, het verrichten van opsporingshandelingen en het opsporen van strafbare feiten voor zover dit voortvloeit uit hun wettelijke taak.⁴

1.1 FIOD

Het OM werkt samen met FIOD aan het bestrijden van diverse vormen van verticale fraude. De minister van Financiën en het College van procureurs-generaal stellen jaarlijks een handavingsarrangement vast, waarin de wederzijdse afspraken over opsporing en afhandeling van de opsporingsonderzoeken van de FIOD zijn opgenomen.⁵

Voor de sturing en de verantwoording heeft de FIOD haar taakgebied verdeeld in een aantal thema's. Deze thema's heeft de FIOD benoemd in haar jaarverslagen van 2023 en 2024.⁶ Sommige benoemde thema's zijn specifiek en omvatten één onderwerp, zoals bijvoorbeeld faillissementsfraude. Andere thema's zijn generiek en bevatten meerdere onderwerpen (fenomenen), zoals fiscale delicten, douanedelicten en toeslagendelicten.

De totale beschikbare opsporingscapaciteit van de FIOD wordt uitgedrukt in uren, waarbij de FIOD in 2023 en 2024 respectievelijk 1.715.000 en 1.873.000 opsporingsuren beschikbaar had.

De gerealiseerde uren zijn in 2023 (onder meer door uitbreiding van het personeelsbestand) 1.730.459 uur en in 2024 1.668.775 uur.⁷ Deze uren omvatten overigens niet alleen de opsporingsuren ten behoeve van de bestrijding van fraude door de FIOD, maar ook van andere thema's zoals witwassen, corruptie en terrorismefinanciering. Hetzelfde geldt voor de aangeleverde aantallen processen-verbaal door de FIOD. In 2023 zijn door de FIOD in totaal 461 processen-verbaal ingeleverd bij het OM en in 2024 waren dat er 525.⁸

⁴ Artikel 3 Wet op de bijzondere opsporingsdiensten.

⁵ Artikel 11, eerste lid, Wet op de bijzondere opsporingsdiensten.

⁶ FIOD Jaarverslag 2023; FIOD Jaarverslag 2024.

⁷ FIOD Jaarverslagen 2023 en 2024.

⁸ FIOD Jaarverslagen 2023 en 2024.

OPENBAAR MINISTERIE

Persbericht Openbaar Ministerie 6 juni 2023

Aanhouding in onderzoek naar dividendstripping

De FIOD heeft op dinsdag 6 juni een 53-jarige man uit de gemeente Aerdenhout aangehouden. Hij wordt verdacht van het feitelijk leidinggeven aan het opzettelijk doen van onjuiste aangiften dividendbelasting en dividendstrippen met als gevolg dat ruim 4 miljoen euro onterecht is uitbetaald door de Nederlandse belastingdienst.

Dit onderzoek ziet op een CumCum zaak, waarbij aandelen gedurende een korte periode rondom de dividenduitkering tijdelijk worden verplaatst bij een partij die een betere dividendbelasting positie heeft. Concreet betekent dat dat een buitenlandse bank, die geen recht heeft op volledige teruggave van dividendbelasting de aandelen waarop het dividend wordt uitgekeerd tijdelijk verplaatst bij een buitenlands pensioenfonds dat wel recht heeft op teruggave van dividendbelasting. De buitenlandse banken en het pensioenfonds maken daarbij gebruik van allerlei ingewikkelde contracten die ervoor zorgen dat het koersrisico op de aandelen bij de buitenlandse bank blijft en dus niet bij het buitenlandse pensioenfonds en dat de eigendomsverhoudingen verhuuld worden. Ook worden afspraken gemaakt over de verdeling van de teruggevraagde dividendbelasting.

Persbericht Openbaar Ministerie 20 oktober 2023

OM eist celstraf in grote e-commercefraudezaak

Het Openbaar Ministerie (OM) verdenkt drie mannen in de regio Rotterdam van belastingfraude. In de periode van 2017-2018 is er voor 16 miljoen euro aan invoer-btw ontdoken door import van 60 miljoen euro aan Chinese Amazon artikelen. Het OM eist voor alle drie de verdachten 15 maanden celstraf.

Volgens het OM hebben de verdachten een eigendomsoverdracht van goederen voorgewend om gebruik te kunnen maken van de verleggingsregeling. De invoer-btw die drukt op de talloze individuele Chinese verkopers is daarbij op onrechtmatige wijze verplaatst naar drie entiteiten in Polen en Hongarije terwijl uiteindelijk nergens in de EU btw is afgedragen. Zo kon een golf aan consumentenartikelen de Europese markt bereiken zonder dat daarover invoer-btw is betaald.

OPENBAAR MINISTERIE

Persbericht Openbaar Ministerie 19 september 2023

OM eist 16 maanden celstraf voor veelpleger van corona-gerelateerde fraude

Het Openbaar Ministerie (OM) eiste vandaag in de rechtbank Rotterdam 16 maanden celstraf voor een 28-jarige verdachte uit Amsterdam. De man zou dertien aanvragen 'Tegemoetkoming Ondernemers getroffen sectoren Covid-19' (TOGS) en drie aanvragen 'Tegemoetkoming Vaste Lasten' (TVL) valselijk hebben opgemaakt. Daarmee zou hij de overheid voor bijna twee ton hebben benadeeld. Ook wordt de man verdacht van het opzettelijk doen van een valse aangifte bij de politie en het verduisteren van vier verschillende goederen, voornamelijk DJ-apparatuur. Naast de geëiste onvoorwaardelijke gevangenisstraf, liggen er vier vorderingen van verschillende benadeelde partijen voor een totaalbedrag van ruim 32.000 euro.

Persbericht Openbaar Ministerie 31 januari 2023

OM eist 15 maanden celstraf tegen fraudeurs taalschool

Gisteren diende de strafzaak in de rechtbank van Den Bosch tegen twee verdachten van een taalschool in de provincie Gelderland. Het Openbaar Ministerie (OM) verwijt de verdachten witwassen en valsheid in geschrift, ook werd er gekeken naar de rol van een specifieke taalschool. Het OM verdenkt de verdachten van misbruik van overheidsmiddelen. Het gaat om een bedrag van rond de 1,2 miljoen euro. Het OM eist een geldboete van 20.000 euro tegen de taalschool. Tegen de beide verdachten een gevangenisstraf van 15 maanden waarvan 5 maanden voorwaardelijk en een proeftijd van 2 jaar. Ook wil het OM dat de verdachten het recht wordt ontnomen om als bestuurder of vrijwilliger actief te zijn in de onderwijssector.

Het viel op dat de taalscholen (in de vorm van stichtingen) hogere winsten maakten dan gemiddeld gebruikelijk is in deze branche. De doelstelling van de stichting was, kort gezegd, het bevorderen van inburgering middels het aanbieden van onderwijs, cursussen en begeleiding voor het succesvol afronden van het inburgeringstraject. De inkomsten van de stichting bestonden vrijwel volledig uit uitbetalingen van DUO. De FIOD heeft berekend dat meer dan 60% van de omzet van taalschool, in ieder geval voor een bedrag van € 1.231.250,-, ten onrechte is gedeclareerd.

1.2 NLA

Tot 2023 kende de Opsporingsdienst van de NLA twee onderdelen: het domein Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW, bestaande uit de Recherche Werk & Inkomen (W&I) en Recherche Arbeidsuitbuiting) en het domein Zorgfraude. Vanaf 1 januari 2023 is het domein SZW opgedeeld in de domeinen W&I en Arbeidsuitbuiting, waarmee die laatste aldus een specialistische afdeling is geworden binnen de NLA.

De opsporingscapaciteit van de NLA is in 2023-2024 onder meer ingezet op de volgende onderwerpen:

Domein W&I

Binnen het domein W&I wordt onder andere strafrechtelijk onderzoek gedaan naar arbeidsmarktfraude, mensensmokkel, georganiseerde uitkeringsfraude, ongezonde en onveilige arbeidsomstandigheden en georganiseerde subsidiefraude. Aanvullend hierop is in 2023 en 2024 een gespecialiseerd team opgericht dat onderzoek heeft gedaan naar zogeheten 'NOW-fraude'. Tijdens de coronacrisis konden werkgevers een beroep doen op de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), zodat salarissen betaald konden worden en medewerkers in dienst worden gehouden. Van deze regeling is veel misbruik gemaakt, meldingen hierover kwamen bij de NLA binnen. De aanpak van deze NOW-fraude had in 2023 en 2024 dan ook prioriteit.

In 2023 zijn vanuit het domein W&I in totaal 49 onderzoeken bij het FP ingeleverd, waarvan 11 ontnemingsdossiers. Voor 2024 waren dit 46 onderzoeken, waarvan 4 ontnemingsdossiers.

Alternatieve interventies

Evenals in voorgaande jaren speelt (zittings)capaciteit een rol bij het nemen van een beslissing om een strafrechtelijk onderzoek te starten dan wel over te gaan tot een alternatieve (strafrechtelijke) interventie. De NLA heeft nadere invulling gegeven aan een reeds eerder gestart traject waarbinnen wordt gekeken of, naast het doen van strafrechtelijke onderzoeken, andere en wellicht effectievere interventiemogelijkheden vanuit het FP en de NLA kunnen worden ingezet. Met het Flex- en Arbotraject binnen het domein W&I wordt met een brede blik gekeken naar een mogelijke afdoeningswijze (bijvoorbeeld strafbeschikking, procesafspraken, politierechter).⁹

⁹ Jaarverslag Opsporingsdienst NLA, deel IV.

OPENBAAR MINISTERIE

Domein Arbeidsuitbuiting

In 2023 is de capaciteit bij de NLA voor de aanpak van arbeidsuitbuiting uitgebreid. De jaren 2023 en 2024 stonden, met de komst van deze specialistische afdeling binnen de opsporingsdienst van de NLA, in het teken van professionalisering en een intensivering op de strafrechtelijke aanpak van arbeidsuitbuiting.

Vanuit het domein arbeidsuitbuiting zijn in 2023 in totaal 11 onderzoeken bij het FP ingeleverd, waarvan 6 ontnemingsdossiers. Naast deze onderzoeken is geïnvesteerd in de afhandeling van signalen. Dit waren er voor 2023 in totaal 364. Verder zijn 28 aangiften opgenomen.

In 2024 zijn in totaal 6 onderzoeken ingeleverd, waarvan 3 ontnemingsdossiers. Over 2024 zijn in totaal 285 signalen van arbeidsuitbuiting binnengekomen en 62 aangiften opgenomen.

Domein Zorgfraude

De afgelopen jaren constateren de Recherche Zorgfraude met het FP dat steeds meer sprake is van verwevenheid tussen fraude met zorggeld en/of subsidies en andere vormen van (ondermijnende) criminaliteit. Dit uit zich onder andere in het aantreffen van (vuur)wapens en verdovende middelen tijdens doorzoeken in strafrechtelijke onderzoeken naar zorgfraude.

De NLA heeft in 2023 in totaal 21 onderzoeken bij het FP ingeleverd, waarvan 5 ontnemingsdossiers. In 2024 waren dit 22 onderzoeken, waarvan 1 ontnemingsdossier. In de meeste ingeleverde onderzoeken was sprake van fraude in de wijkverpleging, fraude met persoonsgebonden budget (pgb) en/of fraude vanuit complexe (organisatie)structuren. Tevens is zichtbaar geworden dat bij het plegen van zorgfraude veelal gebruik wordt gemaakt van malafide uitzendbureaus, factoringbedrijven en ZZP'ers. Tot slot ziet een deel van de onderzoeken op fraude met de subsidieregeling 'Coronabanen in de zorg'.

Aandacht voor een integrale aanpak

Voor het bereiken van – een breder – maatschappelijk effect in de aanpak van zorgfraude, kijkt het FP met de NLA niet alleen naar de interventiemogelijkheden die de NLA tot haar beschikking heeft. De sleutel voor een effectieve aanpak ligt namelijk niet in het strafrecht. Daarom is in 2023-2024 nog meer de samenwerking gezocht met ketenpartners met als doel te komen tot – in daarvoor geschikte zaken – een integrale of meest geëigende interventie.

Beslaglegging

De NLA heeft in 2023 voor een bedrag van 20,3 miljoen euro beslag gelegd. Hiermee is de doelstelling voor 2023, die stond op 12 miljoen euro, ruimschoots gehaald. Deze doelstelling stond in 2024 op 12,7 miljoen euro. Ook deze is gehaald, met een beslaglegging van 14 miljoen euro.

OPENBAAR MINISTERIE

Persbericht NLA 11 september 2024

Aanhoudingen op verdenking van NOW-fraude

Deze week zijn 3 verdachten door de Opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie aangehouden op verdenking van valsheid in geschrifte en misbruik van NOW-subsidiegelden.

Het gaat hier om een industrieel bouwbedrijf in Noord Holland. Het bedrijf gaf in haar NOW-aanvragen op omzetverlies te hebben geleden. Dat is een voorwaarde voor toekenning van de NOW. Uit onderzoek blijkt dat het bedrijf nooit omzet heeft gehad, waardoor ook geen sprake kan zijn van omzetverlies. Ter verantwoording voor de uitgekeerde gelden, werden bij het UWV accountantsverklaringen aangeleverd. Het vermoeden is dat deze verklaringen zijn vervalst waarbij de naam van een accountant is misbruikt. Ook zijn NOW-gelden aangevraagd en uitgekeerd op het moment dat er geen personeel meer in dienst was. De verdenking zit dan ook op valsheid in geschrifte en oneigenlijk besteden van NOW-gelden. Het bedrijf heeft ruim 1 miljoen euro aan NOW gelden ontvangen.

Persbericht NLA 12 juli 2024

Drie aanhoudingen voor arbeidsuitbuiting

De Opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie heeft maandag in Den Haag 3 personen aangehouden op verdenking van arbeidsuitbuiting. Het vermoeden is dat de verdachten in georganiseerd verband meerdere mensen met de Turkse nationaliteit illegaal tewerk hebben gesteld, extreem lange werkdagen lieten draaien en te weinig loon uitbetaalden. Naast de aanhouding heeft de Opsporingsdienst ook contant geld en digitale gegevensdragers in beslag genomen. Verder is beslag gelegd op een woning.

Persbericht Openbaar Ministerie 15 oktober 2024

OM eist 11 maanden voor uitbuiters verstandelijk beperkte

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft maandag een celstraf van 11 maanden geëist tegen een 41 jarige man uit Litouwen voor arbeidsuitbuiting. De verdachte heeft een andere 52 jarige man uit Litouwen een jaar lang onder dwang laten werken op een varkensfokkerij in Altforst en in een wasserij in Tiel. Het slachtoffer werkte zo'n zes dagen per week en kreeg per week het minimumloon, soms slechts 200 euro, contant uitbetaald. De rest van het loon stopte de verdachte in eigen zak. Het slachtoffer had mede vanwege zijn verstandelijke beperking geen mogelijkheid om aan zijn situatie te ontsnappen.

OPENBAAR MINISTERIE

Persbericht NLA 10 september 2024

Opsporingsdienst Arbeidsinspectie houdt verdachte aan voor COZO-fraude

De Opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie heeft maandag een 26-jarige verdachte aangehouden vanwege vermoedelijke fraude met de subsidieregeling Coronabanen in de Zorg (COZO). Vermoedelijk is hij betrokken geweest bij het opmaken van valse stukken voor meerdere ondernemingen. Hierdoor leek het alsof deze ondernemingen in 2021 COZO-personeel hadden ingezet, terwijl dat vermoedelijk niet het geval was. Deze bedrijven hebben destijds een subsidiebedrag van miljoenen uitgekeerd gekregen om COZO-personeel in te kunnen zetten. Het vermoeden is dat het geld niet of slechts gedeeltelijk is gebruikt voor het inhuren van tijdelijk extra ondersteunend personeel.

Persbericht Openbaar Ministerie 23 oktober 2024

Bedrag van 1,5 miljoen witgewassen met zorgfraude: OM eist 22 maanden

Vandaag stond een 41-jarige verdachte uit Den Haag voor de rechtbank Amsterdam. Zij wordt verdacht van het witwassen van ruim 1,5 miljoen euro door het plegen van zorgfraude in de thuiszorg en wijkverpleging. Het OM eist daarvoor 22 maanden gevangenisstraf.

Eind 2018 meldde de FIU (Financial Intelligence Unit) een 20-tal verdachte transacties, die te relateren waren aan onder andere de 41-jarige verdachte en haar eenmanszaak in de zorg. Zo waren er grote contante geldopnames te zien, overboekingen naar een restaurant en de verstrekking van een lening van bijna een ton. In de pleegperiode van ca. 3,5 jaar ontving de eenmanszaak in totaal circa 4,2 miljoen euro aan zorggelden van zorgverzekeraars voor gedeclareerde thuiszorg. Uit onderzoek van de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) bleek dat er ruim 40.000 uur méér aan uren zorg gedeclareerd is, dan binnen het bedrijf beschikbaar was qua capaciteit. Dat resulteerde in een bedrag van ruim 1,5 miljoen euro aan onverklaarbare omzet. Het bedrag van 1,5 miljoen euro werd vervolgens contant opgenomen, gebruikt voor diverse leningen aan andere bedrijven en investeringen in vastgoed en restaurants.

OPENBAAR MINISTERIE

1.3 NVWA

Voor de bestrijding van criminaliteit op de beleidsterreinen van het ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport werkt het OM (FP) samen met de NVWA. Complexe en langdurige opsporingsonderzoeken op deze beleidsterreinen worden door de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van de NVWA (hierna: NVWA-IOD) uitgevoerd onder het gezag van het FP. Minder complexe onderzoeken en zaken die rechtstreeks voortkomen uit de overgang van toezicht naar opsporing worden uitgevoerd door de boa's van de Directie Handhaving van de NVWA of in de samenwerking tussen deze boa's en opsporingsambtenaren van de NVWA-IOD binnen het Fraude Expertise Knooppunt (FEK). Ten slotte wordt in de opsporing door de NVWA en het FP samengewerkt met andere partners zoals de politie, ILT en de FIOD.

De NVWA richt zich op de bestrijding van fraude op de terreinen van voedselveiligheid, productveiligheid, dierenwelzijn, diergezondheid, plantgezondheid en natuur en milieu.

De NVWA spreekt van fraude als er sprake is van: opzettelijk handelen in strijd met wetten, regels of voorschriften opgesteld door de overheid als een vorm van bedrog, waarbij economisch voordeel wordt behaald¹⁰. In het merendeel van de strafrechtelijke onderzoeken van de NVWA-IOD is er sprake van organisatiecriminaliteit. Daarbij wordt gebruik gemaakt van vervalste documenten of een valse administratie om criminele activiteiten te verhullen. Onderzoeken die voortkomen uit inspecties door de Directie Handhaving van de NVWA kunnen ook een fraudecomponent bevatten, maar dit hoeft niet het geval te zijn. In dit soort zaken kan het ook gaan om heterdaad overtredingen die bijvoorbeeld zien op de aantasting van dierenwelzijn of het onjuist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

De minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het College van procureurs-generaal stellen jaarlijks gezamenlijk een handhavingsarrangement vast.¹¹ Hierin zijn wederzijdse afspraken opgenomen over de prioritering van thema's, de inzet van het strafrecht en de afhandeling van de opsporingsonderzoeken van de NVWA-IOD.

Thema's

De NVWA-IOD heeft in 2023 en 2024 in overleg met de betrokken ministeries en het FP de volgende prioriteiten bepaald¹²:

- Voedselveiligheid
- Natuur en milieu
- Dierenwelzijn

¹⁰ <https://www.nvwa.nl/documenten/nvwa/organisatie/hoe-de-nvwa-werkt/publicaties/de-nvwa-iod-over-fraude>

¹¹ Artikel 11, eerste lid, Wet op de bijzondere opsporingsdiensten.

¹² Jaarverslag NVWA-IOD 2023, 2024.

OPENBAAR MINISTERIE

- Attracties en speeltoestellen

Behaalde resultaten

Voor een overzicht van de belangrijkste cijfers, feiten en informatie over de afgeronde opsporingsonderzoeken en analyses van de NVWA-IOD over de jaren 2023 en 2024, inclusief de door het FP behandelde zaken, wordt verwezen naar de jaarverslagen die de NVWA-IOD sinds enkele jaren conform de Wet op de BOD'en publiceert.

Persbericht Openbaar Ministerie 4 mei 2023

Straffen geëist in onderzoek naar handel in consumptie eieren met salmonella besmetting

In juni 2017 overleed een man van 22 jaar (slachtoffer) na een heftig ziekteverloop aan het falen van meerdere organen door een ernstige bloedvergiftiging. Hij bleek te lijden aan een salmonellabesmetting veroorzaakt door het eten van met salmonella besmette eieren bereid voedsel. Deze salmonellabesmetting was zeer waarschijnlijk de oorzaak van de bloedvergiftiging. Drie verdachten moesten zich vandaag verantwoorden voor de rechter. Het OM verwijt hen (twee natuurlijke personen en één rechtspersoon) met salmonella besmette eieren als consumptie eieren te hebben verkocht terwijl zij wisten van de besmetting en de schadelijkheid hiervan voor de volksgezondheid.

Strafrechtelijk onderzoek heeft uitgewezen dat een tweetal positieve testresultaten van het betreffende pluimveebedrijf niet zijn gemeld aan de NVWA en niet zijn geregistreerd in KIPnet. Er zou al sinds juni 2016 een salmonellabesmetting in een van de stallen van het pluimveebedrijf zijn.

Beiden hoorden een strafeis van 200 uur werkstraf en een voorwaardelijke gevangenisstraf voor de duur van 6 maanden met een proeftijd van 2 jaar tegen zich eisen. Tegen het pluimveebedrijf eist de officier een geldboete van 140.000 euro.

Persbericht Openbaar Ministerie 2 mei 2024

OM legt strafbeschikking op voor overtreden Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft aan twee bedrijven in Zuid-Holland een strafbeschikking opgelegd voor het op de markt brengen van een niet-toegelaten gewasbeschermingsmiddel. Deze twee rechtspersonen krijgen beide een geldboete van 50.000 euro opgelegd. De bedrijven hebben samengewerkt bij het maken en gebruiken van een niet-toegelaten gewasbeschermingsmiddel om het zeer besmettelijke plantenvirus ToBRFV te bestrijden.

OPENBAAR MINISTERIE

Het ontwikkelde gewasbeschermingsmiddel, een milde stam van het ToBRFV dan wel een crossprotectiemiddel voor het virus, is op de markt gebracht door het middel door verschillende tomatenkwekers te laten testen. Het Ctgb had hiervoor geen toestemming verleend. Voor het ontwikkelen en het op de markt brengen van het middel, is een aparte BV opgericht. Door het oprichten van die BV en het middel door verschillende tomatenkwekers te laten testen, werd alles in eigen omgeving gehouden en daarmee de wet bewust overtreden.

Persbericht Openbaar Ministerie 17 september 2024

OM legt Gelders bedrijf boete op voor het niet voldoen aan de Europese houtverordening

Het OM heeft samen met de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit onderzoek gedaan naar de herkomst van berken multiplexplaten die door een houtimporteur naar Nederland waren getransporteerd. Onderzoek wijst uit dat de houtimporteur niet heeft voldaan aan de verplichte zorgvuldigheidseisen van de Europese houtverordening. Het OM heeft het bedrijf een boete opgelegd van 10.000 euro. Het bedrijf, dat geen regulier houtimporteur is, zag een economische kans door 56 kubieke meter triplex berkenhout uit Turkije te importeren. Uit het onderzoek bleek dat de importeur de legale herkomst van het hout niet kon aantonen. De importeur erkent dat niet aan het stelsel van zorgvuldigheidseisen is voldaan.

OPENBAAR MINISTERIE

1.4 ILT

Voor de bestrijding van criminaliteit op de beleidsterreinen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) werkt het FP samen met de ILT. De ILT is de toezichthouder van het ministerie van IenW. De Inlichtingen- en Opsporingsdienst (ILT-IOD) is de bijzondere opsporingsdienst van de ILT. De ILT-IOD voert ook werkzaamheden uit op andere beleidsterreinen van bijvoorbeeld de ministeries van BZK en EZK.

Het doel van de ILT is dat bedrijven, organisaties en overheidsinstanties de wet- en regelgeving over de duurzame leefomgeving, de fysieke veiligheid en de woningcorporatiesector naleven. De ILT bevordert de naleving van wetten en regels via vergunningverlening, door middel van handhaving (dienstverlening, toezicht en opsporing) en door onderzoek te doen. De ILT heeft een breed aandachtsgebied van meer dan 170 onderwerpen. Prioriteren is daarom nodig. De ILT-OID zet haar mensen en middelen in waar de risico's voor mens en milieu het grootst zijn. De ILT-brede risicoanalyse (IBRA) is het instrument dat de ILT-OID gebruikt om op haar werkvelden de risico's in beeld te brengen. Daarmee is de IBRA het beginpunt voor de keuzes over de inzet van de ILT-OID.

Belangrijkste risico's

De ILT-IOD heeft zich in 2023 gericht op 6 onderwerpen met de belangrijkste risico's¹³:

- Afval
- Bodem- en grondwaterkwaliteit
- Reach en biociden (ZZS)
- OAS- en F-gassen
- Emissies
- Autoriteit woningcorporaties

De ILT-IOD richt zich binnen deze onderwerpen ook op certificerende instellingen, intermediairs en facilitators.

Voor 2024 zijn er enkele wijzigingen doorgevoerd in de prioritering. Zo is het thema emissies vervangen door het thema oliefraude. Het thema reach en biociden is verbreed en wordt in 2024 benoemd als zeer zorgwekkende stoffen.

Resultaten

In 2023 zijn er door de ILT-IOD 12 strafrechtelijke onderzoeken afgerond.¹⁴

In 2024 zijn er door de ILT-IOD 24 strafrechtelijke onderzoeken afgerond. Het totaal aantal parketnummers (zowel zaken van de ILT-OID als strafrechtelijke zaken van ILT-toezicht) dat door het FP is geregistreerd bedraagt 202. Dit zijn 67 parketnummers minder dan in 2023.¹⁵

¹³ Jaarverslag 2023 ILT-IOD.

¹⁴ Jaarverslag 2023 ILT-IOD.

¹⁵ Jaarverslag 2024 ILT-IOD.

OPENBAAR MINISTERIE

In de strafrechtelijke handhaving is er ook een belangrijke rol weggelegd voor buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's). Ongeveer 150 inspecteurs van de ILT hebben deze opsporingsbevoegdheden naast hun toezichttaken. De boa kan op basis van deze bevoegdheden een proces-verbaal opmaken en dat naar de officier van justitie sturen die vervolgens besluit om wel of niet tot vervolging over te gaan. De boa kan ook gebruikmaken van de strafbeschikking in gevallen waarin de wet die mogelijkheid biedt. Het betreft meestal relatief eenvoudige overtredingen en misdrijven. Voor complexe zaken kan een strafrechtelijk onderzoek door de ILT-IOD worden ingezet.

Alternatieve interventies

Voor de ILT-IOD is het inzetten op een strafrechtelijk onderzoek en strafrechtelijke vervolging niet de enige aanpak. Het beoogde maatschappelijke effect staat centraal. Alternatieve interventiemogelijkheden zoals een rapportage naar de Tweede Kamer of een bewindspersoon zijn mogelijk net zo effectief. Ook het delen van informatie over fouten en verbetermogelijkheden in de wetgeving behoort tot de aanpak van de ILT-IOD. Sinds 2023 neemt de ILT-IOD ook actief deel aan de Interventietoolbox 'Justia' om in een vroeg stadium na te denken over een passende interventiestrategie. Op deze manier wordt overzicht geboden en kunnen er met (meer) inzicht keuzes worden gemaakt.

Persbericht Openbaar Ministerie 25 april 2023

OM legt geldboetes en taakstraffen op aan leverancier biodieselproducenten

Het Openbaar Ministerie (OM) verwijt een bedrijf dat zich bezighoudt met het verwerken van afvalproducten zoals gebruikte dierlijke en plantaardige oliën, vetten en dierlijke bijproducten, van valsheid in geschrifte. Het bedrijf, gevestigd in de provincie Flevoland, heeft volgens het OM tijdens het leveren van het afval aan biodieselproducenten, meerdere keren onjuiste papieren opgemaakt en gebruikt. Het OM legt het bedrijf een geldboete van 100.000 euro op en daarnaast doet het bedrijf afstand van een bedrag van 3.250.000 euro dat als wederrechtelijk verkregen voordeel moet worden beschouwd. Beide directeurs moeten ieder een geldboete betalen van 50.000 euro en krijgen ieder een taakstraf opgelegd van 120 uur.

Persbericht Openbaar Ministerie 1 juni 2023

Boete van 750.000 euro voor scheepsbrandstof met een te hoog chloorgehalte

Een in de Amsterdamse haven werkzame brandstoffenhandelaar (bedrijf) betaalt het Openbaar Ministerie (OM) een boete van 750.000 euro en 1.250.000 euro ter ontneming van wederrechtelijk genoten voordeel voor het overtreden van het

OPENBAAR MINISTERIE

Besluit organisch-halogeengehalte van brandstoffen (Bohb). Dit besluit verbiedt het samenstellen van brandstoffen met behulp van stoffen met een chloorgehalte (gehalte aan organische halogeenvverbindingen) hoger dan 50 mg/kg.

Het bedrijf in kwestie gebruikte in 2018/2019 bij het samenstellen (blenden) van brandstof voor zeeschepen (stookolie) een stof met een te hoog chloorgehalte. Het ging daarbij om een uit Duitsland geïmporteerde stof. In de periode van december 2017 tot en met mei 2019 heeft het bedrijf in totaal ruim 13.000 ton van deze stof toegepast.

Persbericht Openbaar Ministerie

OM eist 150.000 euro boete voor onzorgvuldig gebruik van staalslakken

Het Openbaar Ministerie (OM) eiste vandaag in de rechtbank Rotterdam een boete van 150.000 euro waarvan 50.000 euro voorwaardelijk tegen een bedrijf uit Zuid-Holland. Het OM verdenkt het bedrijf van strafbaar handelen wat betreft de toepassing van staalslakken. Het bedrijf zou de risico's van het gebruik kennen en ook op de hoogte zijn van de te dragen zorgplicht. Toch zou het bedrijf opzettelijk onvoldoende zorg gedragen hebben om verontreiniging van de bodem en oppervlaktewater bij het gebruik van staalslakken tegen te gaan.

Het bedrijf in kwestie voerde 20.000 tot 25.000 kubieke meter staalslakken aan, om de ondergrond van een nieuw te bouwen fabriek en de aanleg van een fabrieksterrein mogelijk te maken. Daarbij ontving het bedrijf toepassingsvoorwaarden en instructies van de leverancier en maakte het een plan van aanpak voor adequaat handelen wat betreft de staalslakken waar de Dienst centraal milieubeheer Rijnmond (DCMR) mee akkoord ging. Hierin stond onder andere dat de staalslakken dienen te worden afgedekt (met folie, beton of asfalt). Uit controles van de DCMR en het waterschap blijkt dat het bedrijf bij de aanbouw, ondanks toezeggingen en kennisgeving van de te nemen maatregelen, in een periode van 2,5 jaar constant te tekort schiet op het adequaat handelen.

Horizontale fraude

2.1 Trends en ontwikkelingen

De benadeling van burgers en bedrijven door middel van horizontale fraude is de afgelopen jaren met name tot uitdrukking gekomen in verschillende online vormen van fraude. In coronatijd heeft deze ontwikkeling een impuls gekregen en het aantal gevallen van online fraude neemt nog steeds toe; in 2024 steeg het aantal aangiftes en meldingen van online fraude met bijna 20% ten opzichte van 2023.¹⁶

De overheid zet daarom fors in op de aanpak van deze vorm van criminaliteit, hetgeen onder meer tot uitdrukking komt in de opname van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit in de Veiligheidsagenda 2023-2026¹⁷ en een gezamenlijk programma als nadere uitwerking van de Veiligheidsagenda. Dit biedt ketenpartners meer armslag om (gezamenlijk) op te treden tegen online fraude. Met betrekking tot gedigitaliseerde criminaliteit is de aandacht binnen de Veiligheidsagenda primair gericht op fraude met online handel, online fraude met betaalproducten, online voorschotfraude en online identiteitsfraude. Dit is ook terug te zien in het aantal zaken dat door de politie en andere opsporingsdiensten is opgepakt in 2023 en 2024. Vooral ten aanzien van online handel zijn er fors meer zaken opgepakt dan in de jaren daarvoor. De afdoeningsnorm die in de Veiligheidsagenda is gesteld aan gedigitaliseerde criminaliteit is ruimschoots gerealiseerd in 2023 en in 2024.¹⁸

Naast online fraudezaken, blijft het Openbaar Ministerie ook inzetten op de aanpak van de meer klassieke vormen van fraude zoals faillissementsfraude, verzekeringsfraude en hypotheekfraude, al laten de cijfers in dit hoofdstuk wel een daling zien van het aantal zaken aangeleverde zaken ten opzichte van voorgaande jaren.

Naast de inzet door de politie zijn ook andere opsporingsdiensten actief bij de bestrijding van specifieke thema's horizontale fraude, zoals bijvoorbeeld de FIOD op faillissementsfraude, Intellectueel Eigendomsfraude (IE-fraude) en beleggingsfraude. Het zwaartepunt ligt bij de bestrijding van horizontale fraude echter bij de politie.

¹⁶ OM+jaarverslag+2024.pdf

¹⁷ Veiligheidsagenda 2023-2026.pdf

¹⁸ <https://www.om.nl/documenten/jaarverslagen/om/map/2019-en-verder/om-jaarbericht-2023;OM+jaarverslag+2024.pdf>, p. 21.

2.2 Instroom van parketnummers

De in deze paragraaf getoonde cijfers hebben, tenzij anders aangegeven, betrekking op parketnummers, dat wil zeggen aantallen verdachten die bij het OM zijn geregistreerd en waaraan een fraudefeit is gekoppeld. Ten behoeve van kwalificatie van de delicten is noodzakelijk dat naast het bijhouden van algemene fraudevormen (zoals artikelen 225 en 326 Wetboek van Strafrecht) ook kenmerken worden toegekend zodat inzichtelijk is welk type fraude het betreft (bijvoorbeeld verzekeringsfraude, IE-fraude etc.). In het OM-jargon is dat het (handmatig) toekennen van een maatschappelijke classificatie. Voor monitoring van de resultaten van de strafrechtelijke aanpak van horizontale fraude wordt met name gekeken naar de parketnummers die voorzien zijn van een maatschappelijke classificatie horizontale fraude. Op grond van het voorgaande zijn de volgende aantallen verdachten van horizontale fraude bij het OM geregistreerd.

In 2023 en 2024 zijn 5.613 respectievelijk 5.456 verdachten van horizontale fraude bij het Openbaar Ministerie geregistreerd. Deze aantallen zijn vergelijkbaar met de instroom in 2021.

Persbericht Openbaar Ministerie 16 oktober 2024

Tot 3,5 jaar cel geëist tegen bende verdacht van grootschalige bankhelpdeskfraude

Het Openbaar Ministerie (OM) eist tot drie en een half jaar cel voor oplichting van tientallen ouderen door het hele land. De kwetsbare slachtoffers werden zogenaamd gebeld door hun bank en bespeeld om hun pincode af te staan. Ook kwam er een 'koerier' bij de slachtoffers aan de deur.

Uiteindelijk konden tientallen aangiften van slachtoffers door het hele land gekoppeld worden aan deze vijf verdachten. In al deze gevallen hadden de daders dezelfde werkwijze. Zo stelden de oplichters zich in veel gevallen voor met dezelfde valse namen. De daders gebruikten hetzelfde script om hun slachtoffers om de tuin te leiden. En uiteindelijk haalde één van de oplichters de pinpas en waardevolle spullen op bij de mensen thuis, waarbij de man zich voordeed als koerier van de bank of zelfs als medewerker van de politie.

Persbericht Openbaar Ministerie 14 november 2023

Tot 3 jaar cel geëist voor grootschalige oplichting via Marktplaats

Tegen drie mannen uit Enschede eist het Openbaar Ministerie celstraffen tot drie jaar. Uit het bewijsmateriaal blijkt, volgens het OM, dat de verdachten samenwerkten bij het oplichten van hun slachtoffers. Dit deden zij voornamelijk door verkopers op Marktplaats te benaderen en zich voor te doen als een geïnteresseerde koper. Vervolgens werden de slachtoffers gevraagd om een foto te sturen van hun bankpas en om een eurocent over te maken naar de verdachte, zogenaamd om te kunnen controleren of de verkoper wel te vertrouwen was. In werkelijkheid werden de slachtoffers naar een namaak-website geloodst, die lijkt op de website van hun bank. Daar vulden ze hun inloggegevens in, die vervolgens

OPENBAAR MINISTERIE

bij de verdachten terechtkwamen. Met die gegevens konden de verdachten de rekening van hun slachtoffer plunderen.

Persbericht Openbaar Ministerie 1 juli 2024

Stel 'toevallig' betrokken bij 73 aanrijdingen: celstraffen geëist voor oplichting

Vandaag heeft het Openbaar Ministerie (OM) 12 maanden gevangenisstraf waarvan 6 voorwaardelijk geëist tegen een stel dat beschuldigd wordt van grootschalige verzekeringsfraude. De verdachten kwamen in beeld bij 73 aanrijdingen in een periode van minder dan zeven jaar. Het duo handelde volgens het OM willens en wetens met het doel om verzekeringsmaatschappijen op te lichten.

Uit het onderzoek is volgens het OM gebleken dat de verdachten tussen 2012 en 2018 systematisch ongelukken in scène zetten door bewust tegen auto's aan te rijden, bijvoorbeeld wanneer die uit een parkeervak kwamen gereden. De fraude die daaruit voortkwam veroorzaakte grote financiële schade bij verzekeringsmaatschappijen, die voor bijna 180.000 euro uitkeerden aan de verdachten.

2.3 Onderverdeling naar afzonderlijke categorieën horizontale fraude

Om verschillende soorten vormen van horizontale fraude te kunnen identificeren, worden zogenaamde maatschappelijke classificaties aan ingeschreven verdachten gekoppeld.¹⁹ Er wordt daarom nadrukkelijk aandacht besteed aan het correct classificeren van een zaak. Desalniettemin kan vaak verschillend worden geoordeeld over de essentie en dus classificatie van een fraudezaak. De uitsplitsingen naar soort fraude op basis van classificatie dienen dan ook tegen de achtergrond van het voorgaande te worden beoordeeld.²⁰

Figuur 2: Onderverdeling naar afzonderlijke categorieën horizontale fraude 2023

2023	Regionale eenheden Politie	Overig	Eindtotaal
Krediet- hypotheek- en depotfraude	92	14	106
Fraude betaalproducten (skimming, phishing, creditc)	850	1	851
Fraude met betaalproducten (geldezel)	892	9	901
Verzekeringsfraude of assurantiefraude	23		23
Telecomfraude	19		19
Faillissementsfraude	49	45	94
Acquisitiefraude	1		1
IE-fraude / namaakgoederen	90	1	91
Vastgoedfraude	9		9
Kilometertellerfraude	11		11
Fraude in de zorg (incl. pgb)	48	20	68
Fraude met online handel	388	3	391
Voorschotfraude	76	2	78
Identiteitsfraude (algemeen)	426	202	628
Identiteitsfraude (via internet)	104	3	107
Fraude Overig	2.142	486	2.628

¹⁹ Sinds 1 januari 2015 wordt gewerkt met de huidige maatschappelijke classificaties.

²⁰ Voor figuur 3 en 4 is gekeken naar alle correct toegekende nieuwe maatschappelijke classificaties. Het is mogelijk om aan elk ten laste gelegd feit aan een verdachte (parketnummer) een aparte maatschappelijke classificatie toe te kennen. Met andere woorden, aan een parketnummer kunnen meerdere maatschappelijke classificaties worden gekoppeld. Daardoor ligt het totaal van deze tabel hoger dan de aantallen uit figuur 2.

Figuur 3: Onderverdeling naar afzonderlijke categorieën horizontale fraude 2024

2024	Regionale eenheden Politie	Overig	Eindtotaal
Krediet- hypotheek- en depotfraude	77	2	79
Fraude betaalproducten (skimming, phishing, creditc)	763	6	769
Fraude met betaalproducten (geldezel)	898	6	904
Verzekeringsfraude of assurantiefraude	19	9	28
Telecomfraude	16		16
Faillissementsfraude	52	24	76
Acquisitiefraude	5	1	6
IE-fraude / namaakgoederen	58	10	68
Vastgoedfraude	14		14
Kilometertellerfraude	12	2	14
Fraude in de zorg (incl. pgb)	38	20	58
Fraude met online handel	568	3	571
Voorschotfraude	85	2	87
Identiteitsfraude (algemeen)	474	172	646
Identiteitsfraude (via internet)	70	2	72
Fraude Overig	2.209	366	2.575

Zoals onder 2.1 reeds aangegeven gaat een groot deel van de opsporingscapaciteit naar online vormen van fraude. Het aantal Nederlanders dat te maken krijgt met een vorm van online fraude stijgt nog elk jaar.²¹

Een groot deel van de meldingen ziet op fraude met online handel (aan- en verkoopfraude). Deze vorm van fraude stijgt ieder jaar fors en wordt onder andere gepleegd met behulp van valse webshops en advertenties op social media. Ook bankhelpdeskfraude was zowel in 2023 als in 2024 prominent aanwezig, waarbij een fraudeur zich voordoet als bankmedewerker en hulp biedt of vraagt om geld over te boeken. Maar ook andere vormen van fraude met betaalproducten zoals phishing, het gebruik maken van valse betaalapp's, QR-codes en online misbruik maken van gestolen creditcardgegevens, hebben in 2023 en 2024 veel slachtoffers gemaakt. Ook in het aantal meldingen van beleggingsfraude is een stijgende lijn zichtbaar.²²

Hetzelfde geldt voor identiteitsfraude in algemene zin (o.a. in de vorm van vriend-in-noodfraude en misbruik maken van persoonsgegevens). De Koninklijke Marechaussee (KMar) meldt in haar jaaroverzicht dat de KMar in 2023 in totaal 1710 reis-, verblijfs- en identiteitsdocumenten heeft onderschept waarmee

²¹ Zie CBS, 15 april 2025: 4. Online oplichting en fraude | CBS

²² Fraudehelpdesk, persbericht halfjaarcijfers januari – juli 2024: Persbericht-halfjaarcijfers-2024-31072024.pdf.

OPENBAAR MINISTERIE

identiteits- of documentfraude mee is gepleegd. Dat is het hoogste aantal in de laatste vijf jaar.²³

Een opvallende stijging is ook zichtbaar ten aanzien van het aantal voorschotfraude zaken. Daarbij gaat het om vormen van fraude waarbij het slachtoffer een bedrag betaalt om goederen of een prestatie te ontvangen en die goederen of prestaties nooit worden geleverd. De totale schade bedroeg in 2023 bijna 9 miljoen euro.²⁴

Internationale studies wijzen op de opkomst van technologische middelen als AI en deep-fake stemmen bij het plegen van fraude.

De gevolgen voor slachtoffers van online fraude zijn vaak groot. Het gaat vaak niet alleen om financiële schade, maar ook om psychische schade. Zo hebben slachtoffers minder vertrouwen in mensen of voelen ze zich minder veilig.²⁵

Persbericht Openbaar Ministerie 6 december 2024

Fraudeverdachten met vervalste documenten aan de slag bij overheid

Het Openbaar Ministerie waarschuwt overheidsdiensten om bij het inhuren van personeel alert te zijn op mogelijke identiteitsfraude. Uit een onderzoek van de Rijksrecherche blijkt dat meerdere uitzendkrachten de afgelopen jaren bij de overheid zijn ingehuurd op basis van vervalste documenten. Vier verdachten stonden vrijdag 6 december terecht op een eerste regiezitting bij de rechtbank Rotterdam. Het OM verdenkt hen van oplichting, identiteitsfraude, en de vermoedelijke organisator ook van deelname aan een criminele organisatie.

Persbericht Openbaar Ministerie 29 mei 2024

Man lichte woningzoekenden op

Een 38-jarige oplichter stond woensdag voor de rechter. De man uit Voorburg benaderde op Facebook mensen die een huis zochten. Vaak koos hij slachtoffers uit die in Nederland geen heel stabiele basis hadden, zoals expats of asielzoekers. Hij bood ze zijn woning te huur aan en verzorgde zelfs een rondleiding. Daarna werd een (valse) huurovereenkomst opgesteld.

Op basis van die overeenkomst maakten slachtoffers borg over, soms ook al een eerste maand huur, of een voorschot op elektriciteitskosten. Bedragen die ze

²³ Statistisch jaaroverzicht 2023, Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten (ECID).

²⁴ Fraudehelpdesk, jaarcijfers 2023.

²⁵ CBS, 15 april 2025: 4. Online oplichting en fraude | CBS

OPENBAAR MINISTERIE

overmaakten varieerden van 700 euro tot zelfs 4.200 euro. Kort daarna kregen ze een berichtje dat het allemaal niet doorging. Hun geld kregen ze nooit terug. Het Openbaar Ministerie vroeg de rechtbank om verdachte te veroordelen tot 30 maanden cel waarvan 10 voorwaardelijk.

2.3.1 Thema uitgelicht: Hypotheekfraude

De bovenstaande cijfers doen vermoeden dat hypotheekfraude op zijn retour is. Dat vermoeden wordt versterkt door de vergelijking met cijfers van eerdere jaren. Zo werden er in 2021 179 verdachten geregistreerd in de categorie krediet-hypotheek- en depotfraude ten opzichte van 79 verdachten in 2024. Deze cijfers kunnen echter een vertekend beeld geven van de werkelijke omvang en impact van hypotheekfraude. De strafrechtelijke onderzoeken die in 2023 en 2024 hebben gelopen naar vermoedens van hypotheekfraude, laten zien dat de maatschappelijke impact van hypotheekfraude in ieder geval onverminderd aanwezig is.²⁶ De politie schat in dat het ruim 8.000 woningen betreft.²⁷ Hypotheekfraude lijdt vaak tot schade die niet meteen zichtbaar is. Daarbij moet worden gedacht aan de woningmarkt die verder onder druk komt te staan doordat er woningen worden aangekocht met hypotheekleningen die tot stand zijn gekomen op basis van vervalste gegevens.

Maar het vervalsen van gegevens om een hypotheek te kunnen vestigen op een woning, is niet het enige dat hypotheekfraude verontrustend maakt. In veel gevallen vormt hypotheekfraude het fundament voor het opzetten van een netwerk van criminele activiteiten. Zo is bekend dat vastgoed wordt ingezet voor illegale activiteiten als drugshandel of arbeidsuitbuiting. Er zijn voorbeelden bekend van arbeidsmigranten wiens namen werden gebruikt in hypotheekaanvragen met vervalste loonstrookjes.²⁸ Er gaat derhalve een ondermijnende werking uit van hypotheekfraude. Bovendien wordt het vertrouwen in het financiële stelsel aangetast door deze vorm van fraude.

Om hypotheekfraude een halt toe te roepen, wordt er steeds meer ingezet op het versterken van de samenwerking tussen ketenpartners; ook in de publiek-private samenwerking. Zo is er het Financieel Expertise Centrum (FEC). Het FEC is een samenwerkingsverband tussen autoriteiten met een toezicht-, controle-, vervolgings- of opsporingstaak in de financiële sector en is opgericht om de integriteit van deze sector te versterken. Eind 2024 heeft het FEC 5 nieuwe projecten aangekondigd, waaronder een project dat is gericht op hypotheekfraude. Het doel daarvan is, naast het behalen van operationele resultaten, het verzamelen van nieuwe kennis die kan worden gedeeld.²⁹

Het belang van het voorkomen van hypotheekfraude is groot. Daarvoor is noodzakelijk dat er aan de voorkant van de keten voldoende instrumenten

²⁶ Zie ook TK, 2024-2025, 29911, nr. 446, motie van de leden Mutluer en Six Dijkstra, 26 september 2024.

²⁷ TK, 2024-2025, Aanhangsel, Antwoorden op Kamervragen van de leden De Vries en Michon-Derkzen, nr. 644.

²⁸ Zie oa TK, 2024-2025, Aanhangsel, Antwoorden op Kamervragen van de leden De Vries en Michon-Derkzen, nr. 644.

²⁹ <https://www.fec-partners.nl/nieuws/fec-jaarplan-2025-nu-online/>

OPENBAAR MINISTERIE

beschikbaar zijn om te kunnen controleren of de regels worden nageleefd bij het aanvragen en toekennen van een hypotheek. Onder meer de mogelijkheid van gegevensdeling tussen ketenpartners is daarbij cruciaal. Er is nu bijvoorbeeld geen wettelijke grondslag op grond waarvan de belastingdienst inkomensgegevens met bijvoorbeeld hypotheekverstrekkers kan delen. De mogelijkheden in dit verband worden nader onderzocht door de minister van Justitie en de minister van Financiën in overleg met de ketenpartners.³⁰

Persbericht 15 oktober 2024 (Openbaar Ministerie)

OM eist ontneming van ruim 45 miljoen euro tegen 'vastgoedman' uit Eindhoven

In januari 2024 werd een 49-jarige 'vastgoedman' uit Eindhoven door de rechtbank Oost-Brabant veroordeeld tot een celstraf van 30 maanden voor het langdurig en grootschalig witwassen van crimineel verkregen geld. Het OM wil ook het illegaal verkregen vermogen van de verdachte afpakken. In het kader van de ontnemingsvordering stond de man vandaag voor de rechter. Het Openbaar Ministerie (OM) eist een ontneming van ruim €45 miljoen.

In het vonnis van de rechtbank is te lezen dat het witwassen van de verdachte bestond uit contante geldstromingen, overboekingen uit Turkije en uit de aankoop van een groot aantal onroerende goederen.

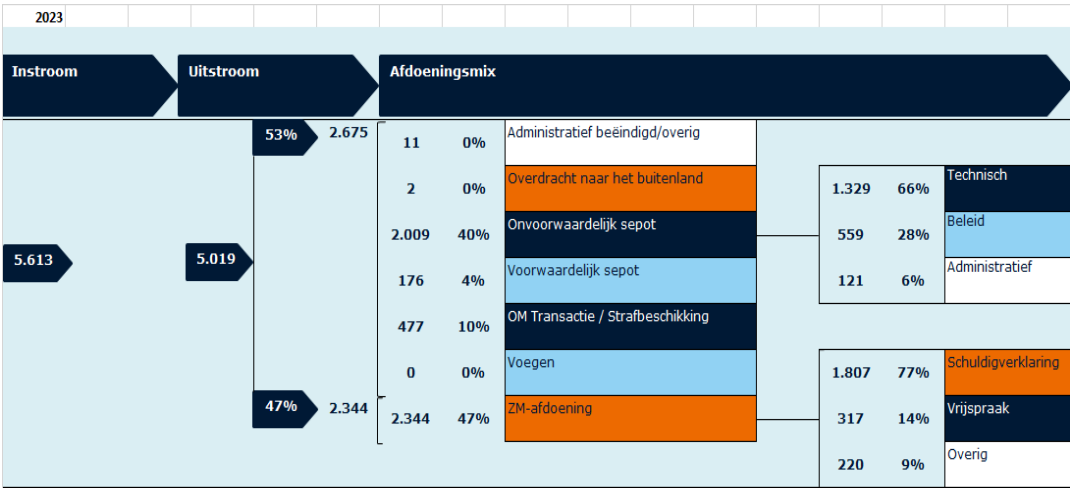
Het OM ziet de huuropbrengsten en de waarde van de panden als 'vervolgprofijt'. Zo zou hij de aankoop van de panden niet hebben kunnen doen zonder gebruik te maken van crimineel geld en zouden de hypothecaire leningen zijn verstrekt op basis van onjuiste informatie.

³⁰ TK, 2024-2025, Aanhangsel, Antwoorden op Kamervragen van de leden De Vries en Michon-Derkzen, nr. 644.

2.4 Uitstroom van zaken horizontale fraude

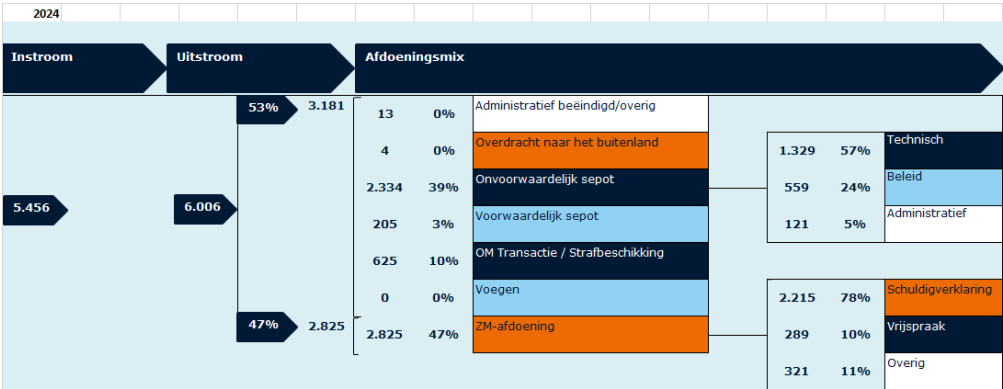
In deze paragraaf is een schematisch overzicht van de instroom en uitstroom van horizontale fraudezaken bij het Openbaar Ministerie opgenomen over 2023 en 2024. De instroom ziet op verdachten afkomstig uit zaken van diverse opsporingsdiensten die voorzien zijn van een maatschappelijke classificatie horizontale fraude en die in de OM-systemen zijn geregistreerd (zie figuur 2). Opsporing en vervolging is een continu proces waarbij verdachten het hele jaar door instromen. Dit betekent ook hier dat bijvoorbeeld de in 2023 afgedane zaken niet per se de in datzelfde jaar ingestroomde zaken betreffen. Sommige zaken lopen over de jaarwisseling heen of duren langer dan een jaar om te behandelen. Onderstaande cijfers bieden dus vooral een globaal inzicht over de trend van instroom en uitstroom bij het OM. In hoofdstuk 3 wordt de afdoening van zaken op horizontale fraude nog nader gespecificeerd.

Figuur 4: Afdoening horizontale fraude 2023



In 2023 zijn 2.344 zaken, 47% van de uitgestroomde horizontale fraudezaken, door de strafrechter behandeld en afgedaan, waarvan 77% heeft geresulteerd in een schuldigverklaring. In 477 zaken (10%) kregen de verdachten een transactie of strafbeschikking vanuit het OM. Deze cijfers wijken niet heel erg af van de cijfers uit 2022. In dat jaar werden 2.137 zaken (46%) door de rechter afgehandeld en 490 zaken eindigde in een transactie of strafbeschikking (10%).

Figuur 5: Afdoening horizontale fraude 2024



In 2024 zijn 2.825, zaken, 47% van de uitgestroomde horizontale fraudezaken, door de rechter behandeld, waarvan 78% in een schuldigverklaring heeft geresulteerd. In 625 zaken (10%) kreeg de verdachte vanuit het OM een strafbeschikking. In aantallen zijn er derhalve meer strafzaken door de rechter afgehandeld en zijn er meer zaken geëindigd met een transactie of een strafbeschikking. Procentueel zijn de aantallen echter gelijk gebleven.

Sepotpercentages

Bij horizontale fraudezaken lag het onvoorwaardelijke sepotpercentage in 2023 op 40% en in 2024 op 39%. In 2020 en 2021 was dat nog 45% respectievelijk 40%. Er is dus sprake van een lichte daling ten opzichte van voorgaande jaren.

De ervaring leert dat in geval van fraude het sepotpercentage gemiddeld hoger is dan bij commune delicten. Dit heeft met name te maken met het feit dat zaken zich op het grensvlak van een civielrechtelijk geschil en een al dan niet voldoende bewijsbaar strafbaar feit bevinden. Dit vraagt een juridische beoordeling. Sepots bestaan uit technische sepots, bijvoorbeeld omdat het wettig en overtuigend bewijs ontbreekt, en beleidssepots waarin het OM op inhoudelijke gronden beslist dat vervolging niet opportuun is. Bij de beleidssepots is de ouderdom van het strafbare feit de vaakst voorkomende reden om te seponeren. Ook het feit dat een verdachte recentelijk voor een ander delict is bestraft, of het oordeel dat ander dan strafrechtelijk ingrijpen prevaleert, of gering aandeel in het feit zijn relatief voorkomende grondslagen om een beleidssepot toe te passen.

Afdoeningen en straffen horizontale fraude

In onderstaande tabel zijn de gegevens over de afdoening van horizontale fraude zaken³¹ in geaggregeerde vorm weergegeven. De gegevens zijn uitgesplitst naar afdoeningen door het OM en afdoeningen door de rechter. Daarin is het aantal zaken benoemd waarin een vrijheidsstraf, taakstraf, boete of schademaatregel is opgelegd. Hierbij moet worden opgemerkt dat in één zaak meerdere schademaatregelen kunnen worden opgelegd. Ook is het mogelijk dat een vrijheidsstraf in combinatie met een taakstraf of geldboete wordt opgelegd. De som van de vrijheidsstraffen, taakstraffen, geldboetes en schademaatregelen is daardoor hoger dan het aantal strafopleggingen. Tenslotte is de duur van de opgelegde vrijheidsstraffen in verschillende categorieën inzichtelijk gemaakt.

Figuur 6: Afdoeningen en straffen 2023

2023		Horizontale Fraude
Instroom		5.613
Uitstroom		5.019
<i>OM-afdoeningen</i>		
Administratief beëindigd		11
Overdracht naar het buitenland		2
Onvoorwaardelijk Sepot		2.009
Voorwaardelijk Sepot		176
OM-strafbeschikking		434
OM-transactie		43
Voegen		-
<i>Afdoening door de rechter</i>		
Strafoplegging		1.770
Schuldigverklaring zonder oplegging straf of maatregel		37
Ontslag van alle rechtsvervolgning		8
OM niet ontvankelijk		31
Rechter niet bevoegd		1
Vrijspraak		317
Overig (veelal ter terechtzitting gevoegd)		180
Vrijheidstraf	<= 1 mnd	305
	> 1 mnd - <= 2 mnd	370
	> 2 mnd - <= 3 mnd	105
	> 3 mnd - <= 6 mnd	126
	> 6 mnd - <= 1 jaar	103
	> 1 jaar - <= 2 jaar	88
	> 2 jaar	58
Taakstraf		883
Geldboete		143
Schademaatregel		479

³¹ Voor verticale fraude wordt verwezen naar de afzonderlijke jaarverslagen van de BOD-en en naar de jaarberichten van het Openbaar Ministerie.

Figuur 8: Afdoeningen en straffen 2024

2024		Horizontale Fraude
Instroom		5.456
Uitstroom		6.006
OM-afdoeningen		
Administratief beëindigd		13
Overdracht naar het buitenland		4
Onvoorwaardelijk Sepot		2.334
Voorwaardelijk Sepot		205
OM-strafbeschikking		564
OM-transactie		61
Voegen		-
Afdoening door de rechter		
Strafoplegging		2.179
Schuldigverklaring zonder oplegging straf of maatregel		36
Ontslag van alle rechtsvervolging		7
OM niet ontvankelijk		37
Rechter niet bevoegd		-
Vrijspraak		289
Overig (veelal ter terechtzitting gevoegd)		277
Vrijheidstraf	<= 1 mnd	346
	> 1 mnd - <= 2 mnd	392
	> 2 mnd - <= 3 mnd	120
	> 3 mnd - <= 6 mnd	170
	> 6 mnd - <= 1 jaar	134
	> 1 jaar - <= 2 jaar	92
	> 2 jaar	100
Taakstraf		1.100
Geldboete		206
Schademaatregel		623